

Sygn. akt V CZ 7/17

POSTANOWIENIE

Dnia 2 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSA Barbara Lewandowska

w sprawie z powództwa J. D.

przeciwko E. Sp. z o.o. w M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 2 marca 2017 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 listopada 2016 r., sygn. akt V ACa .../15,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z dnia 28 listopada 2016 r., na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku tego Sądu z dnia 9 czerwca 2016 r. odrzucił skargę kasacyjną, jako nieopłaconą w ustawowym terminie.

Sąd Apelacyjny wskazał, że odpis postanowienia częściowo oddalającego wniosek pozwanej o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej z dnia 21 września 2016 r. doręczony został jej pełnomocnikowi w dniu 30 września 2016 r. i termin do uiszczenia opłaty sądowej upłynął w dniu 7 października 2016 r. Wymagana opłata od skargi kasacyjnej została uiszczona dopiero w dniu 10 października 2016 r.

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik strony pozwanej wniósł o jego uchylenie oraz na podstawie art. 380 k.p.c. o poddanie kontroli także postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 września 2016 r. w przedmiocie częściowego zwolnienia pozwanej od opłaty od skargi kasacyjnej, wskazując, że zostało wydane z naruszeniem art. 100 ust. 2 i 101 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z uwagi na to, że przyczyną odrzucenia skargi kasacyjnej było jej nieopłacenie, mimo częściowo oddalającego wniosku pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych, a pozwana w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej wniosła o poddanie kontroli Sądu Najwyższego, na podstawie art. 380 k.p.c., także postanowienia w przedmiocie częściowego zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej, konieczne jest w pierwszej kolejności odniesienie się do tego postanowienia.

Odnosząc się do zarzutów strony skarżącej należy wskazać, że Sąd Najwyższy niejednokrotnie podkreślał, iż zwolnienie od kosztów sądowych powinno być stosowane w sytuacjach wyjątkowych, a w postępowaniu kasacyjnym, będącym szczególnym postępowaniem realizującym głównie interes publiczny, uzasadnione jest stosowanie zwiększonego rygoryzmu przy realizacji obowiązku wnoszenia opłat sądowych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2010 r., II PZ 2/10, nie publ., z dnia 4 kwietnia 2012 r., I CZ 7/12,

nie publ., z dnia 17 maja 2012 r., I CZ 55/12, nie publ., z dnia 14 stycznia 2016 r., IV CZ 72/15, nie publ. i z dnia 16 marca 2016 r., IV CZ 102/15, nie publ.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że gdy na wcześniejszych etapach postępowania stronie przyznano zwolnienie od kosztów sądowych, odmowa udzielenie jej takiego zwolnienia w postępowaniu kasacyjnym wymaga stwierdzenia, że położenie skarżącego uległo w jakimś aspekcie poprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 27 listopada 2013 r., V CZ 61/13, niepubl., z 14 października 2005 r., III CZ 77/05, niepubl., z 6 maja 2011 r., II CZ 12/1, niepubl., z 28 maja 2013 r., V CZ 12/13, niepubl.).

Analiza akt sprawy wskazuje, że strona skarżąca na wcześniejszym etapie postępowania postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 9 lipca 2015 r. zwolniona została od kosztów sądowych tylko w zakresie opłaty od apelacji (K. 661) i jak zaznaczył Sąd Apelacyjny, nie wykazując swojej sytuacji finansowej w 2016 r. pozwana nie wykazała, że obecnie nie posiada środków na uiszczenie opłaty. Brak dostatecznych środków na uiszczenie kosztów sądowych oznacza bowiem trwały brak możliwości ich uzyskania przez osobę prawną, a ciężar wykazania tej okoliczności spoczywa na stronie.

Sąd Apelacyjny odniósł się do przedstawionych przez pozwaną dokumentów finansowych i uzasadnił swoją decyzję w zakresie zasadności częściowego zwolnienia od opłaty sądowej.

Nie można zatem podzielić poglądu skarżącego, że Sąd Apelacyjny, udzielając częściowego tylko zwolnienia od kosztów sądowych, naruszył art. 100 ust. 2 i 101 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W rozpoznawanej sprawie realizacja obowiązku uiszczenia należnej opłaty sądowej powiązana była ze zgłoszonym przez pozwanego wnioskiem o zwolnienie go od obowiązku fiskalnego wynikającego z wniesienia skargi kasacyjnej oraz z wydanym na jego podstawie postanowieniem z dnia 21 września 2016 r., w którym to pozwany został zwolniony od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej ponad kwotę 3.000 zł (k. 881 akt). Oznacza to, że ocena realizacji spoczywających na stronie pozwanej obowiązków fiskalnych powinna następować z uwzględnieniem implikacji wynikających z art. 112 ust. 3 u.k.s.c. w brzmieniu

nadany ustawą z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Zgodnie z art. 112 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm., dalej: u.k.s.c.), jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie oddalony, przewodniczący wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma na podstawie art. 130 k.p.c., z tym że zasady tej nie stosuje się, jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia.

Sąd Apelacyjny trafnie uznał, że unormowanie zawarte w przepisie art. 112 ust. 3 u.k.s.c. odnosi się także do sytuacji częściowego zwolnienia od kosztów sądowych. Pogląd ten potwierdza ugruntowane już orzecznictwo (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 56/12, OSNC 2013/6/70, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 172/11, OSNC - ZD 2013/3/47, z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 135/12, nie publ., z dnia 23 maja 2014 r., III CZ 14/14, nie publ., z dnia 5 lutego 2015 r., V CZ 110/14, nie publ.).

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny zasadnie przyjął, iż brak realizacji przez powoda obowiązku fiskalnego w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia o częściowym zwolnieniu go od opłaty od skargi kasacyjnej skutkował koniecznością jej odrzucenia, jako nieopłaconej, na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c., bez konieczności uprzedniego wezwania strony do uiszczenia należnej opłaty sądowej od dokonanej czynności procesowej.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

kc

aj

